

Idékatalog

Et rekreativt løft af Kløvermarken

Foto: Cadesign

Indholdsfortegnelse

<u>1. Baggrund</u>	<u>2</u>
<u>2. Resumé</u>	<u>2</u>
<u>3. Kløvermarken i dag</u>	<u>3</u>
<u>Idrætsanlæg omkring Kløvermarken</u>	4
<u>Befolkningssammensætningen i Amager Øst</u>	4
<u>4. Rammer for et rekreativt løft</u>	<u>5</u>
<u>Forslag til Kommuneplan 2009</u>	6
<u>Fredningsforslag</u>	6
<u>Sundhedsperspektiver</u>	7
<u>Udfordringer i forhold til drift og banekvalitet</u>	7
<u>5. Modeller for et rekreativt løft af Kløvermarken</u>	<u>8</u>
<u>Forslag 1: Fodboldeksperimentarium</u>	8
<u>Forslag 2: Idrætscampus</u>	10
<u>Fastholdelse af banekapaciteten</u>	10
<u>Finansiering</u>	11
<u>6. Idékatalog</u>	<u>11</u>
<u>Fodboldfaciliteter</u>	11
<u>Aktivitetssti mm.</u>	13
<u>Større idrætsfaciliteter</u>	14
<u>Andre faciliteter</u>	16
<u>7. Videre proces</u>	<u>18</u>

1. Baggrund

Borgerrepræsentationen vedtog den 12. marts 2009 et medlemsforslag om at fastholde Kløvermarken som et stort rekreativt idrætsområde uden boliger, samt at øge og forbedre idrætsfaciliteterne væsentligt.

Medlemsforslagets sigte er at reducere underkapaciteten på idrætsfaciliteter i Københavns Kommune. Kløvermarken rummer her i kraft af sin størrelse et stort potentiale som både rekreativt område og idrætsanlæg.

Kultur- og Fritidsforvaltningen har i forlængelse af medlemsforslaget udarbejdet et idékatalog over forslag til mulige faciliteter, der kan indarbejdes i et rekreativt løft af Kløvermarken. Det er sket i dialog med Teknik- og Miljøforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Økonomiforvaltningen. Der er med idékataloget ikke taget stilling til, hvor de forskellige faciliteter til idræt og rekreation eventuelt skal placeres på anlægget.

Kultur- og Fritidsforvaltningen har derudover været i dialog med Amager Øst Lokaludvalg og Lokale- og Anlægsfonden i forbindelse med udarbejdelsen af idékataloget, ligesom Brugerbestyrelsen for Kløvermarken løbende har været orienteret.

2. Resumé

Formen 'idékatalog' er valgt som følge af den korte tidsfrist og af hensyn til den langsigtede planlægning af byudviklingen langs Øresundskysten og af Amager Øst, samt til et ønske om yderligere brugerinddragelse i udarbejdelsen af en egentlig idrætsplan.

I idékataloget foreslås to veje til et rekreativt løft af Kløvermarken: Den første er at udvikle anlægget som et 'fodboldeksperimentarium' med udgangspunkt i dets nuværende rolle som fodboldanlæg og samtidig øge adgangen for de selvorganiserede idrætsbrugere. Den anden er at udvikle Kløvermarken til en 'idræts-campus', hvor der anlægges flere større idrætsfaciliteter på området for at tiltrække helt nye brugergrupper. I begge forslag indgår en aktivitetssti til løb, cykling og rullekøjtøløb for både organiserede og selvorganiserede brugere.

Med et rekreativt løft af Kløvermarken lægges der ud over de organiserede brugere også vægt på adgangen for de selvorganiserede brugere. Dermed vil Kløvermarken som rekreativt anlæg give flere borgere bedre mulighed for fysisk aktivitet i området.

Begge forslag vil medføre ændringer i den nuværende banekapacitet. For at forslaget om en idræts-campus kan realiseres, kræver det imidlertid, at en forholdsvis stor del af det nuværende græsareal inddrages. Det vil betyde, at der vil være færre fodboldbaner på anlægget end i dag, hvilket vil gøre det vanskeligt at opretholde den nuværende kapacitet.

Det bemærkes, at der i det videre arbejde bør tages hensyn til langsigtede udviklingsplaner for Øresundskysten og Amager Øst. Derudover vil adgangen for selvorganiserede brugere medføre en større belastning på anlægget, hvorfor der kan anlægges kunstgræsbaner, der tydeligt henvender sig til de selvorganiserede brugere.

Endelig har Danmarks Naturfredningsforening den 13. maj 2009 indsendt et fredningsforslag for Kløvermarken til fredningsnævnet. Fredningsforslaget indeholder restriktioner for, hvordan Kløvermarken kan gives et rekreativt løft. Da Fredningsnævnet endnu ikke har afholdt et offentligt møde, er der ikke taget hensyn til fredningsforslaget i udarbejdelsen af idékataloget.

3. Kløvermarken i dag

Kløvermarken er et stort åbent idrætsareal i det nordlige Amager i bydelen Amager Øst. Området afgrænses mod nord af Kløvermarksvej, mod syd af Uplandsgade og mod øst af Raffinaderivej.

(Kløvermarken set fra luften mod nord. Foto: Attribution ShareAlike 2.5)

På Kløvermarken ligger Kløvermarkens Idrætsanlæg, der arealmæssigt er et af de største anlæg i Københavns Kommune. Idrætsanlægget rummer 320.000 m² græsareal, hvoraf ca. 240.000 m² er opstregt til boldbaner. De resterende ca. 80.000 m² udgøres af afstanden mellem de opstregede boldbaner. Disse mellemrum gør det muligt at aflaste græsbanerne ved at flytte dem sideværts, så de ikke slides ned.

Udover boldbanerne rummer Kløvermarken faciliteter til cricket og vægtløftning, samt omklædnings- og klubfaciliteter og en materialegård. Derudover ligger Kløvermarkens Tennis Klub i den ene ende af Kløvermarken, men indgår ikke som en del af idrætsanlægget.

Det anslås, at idrætsfaciliteterne på Kløvermarken årligt benyttes af i størrelsesordenen 172.000 organiserede brugere¹. Langt størstedelen af disse brugere er fodboldspillere. Selvom anlægget officielt er forbeholdt de organiserede brugere, benyttes det derudover til rekreative aktiviteter som cykling, solbadning, drageflyvning, hundeluftning og golf.

¹ Ovenstående tal indeholder gengangere, idet medlemmer af de forskellige klubber benytter anlægget 1-2 gange om ugen til træning og spiller 10-15 kampe på anlægget hver sæson.

Disse aktiviteter gør det imidlertid vanskeligt at opretholde banestandarden på de nuværende græsbaner, da de slides yderligere af den selvorganiserede brug.

Idrætsanlæg omkring Kløvermarken

I området omkring Kløvermarken ligger flere andre idrætsfaciliteter. Mod syd ligger både idræts- og kulturhuset Prismen på Holmbladsgade og Frankrigsgades Svømmehal. Mod nord ligger Holmens Idrætsanlæg på Arsenalvej.

Længere mod syd ligger Sundbyøster Hallen på Parmagade og Sundby Idrætspark på Englandsvej. Derudover ligger både Christianshavns Volde og Amager Strandpark som store rekreative arealer relativt tæt på Kløvermarken, ligesom der ligger flere grønne arealer langs Øresundskysten som f.eks. Femøren.

Befolkningssammensætningen i Amager Øst

Kløvermarken ligger i Amager Øst, der er en bydel med ca. 49.700 borgere. Befolkningen i bydelen udgør knap 10 pct. af den samlede befolkning i Københavns Kommune. Dermed er Amager Øst blandt de mellemstore bydele i kommunen. Befolkningsprognosen for bydelen peger på, at befolkningstallet vil stige med knap 7.000 borgere frem til år 2024. Dette skal ses i sammenhæng med byudviklingen ved Strandlodsvej og Krimssvej.

Aldersfordelingen i bydelen ligger tæt op af gennemsnittet for Københavns Kommune. Den mest markante forskel er, at gruppen af 20-29-årige tegner sig for en lidt større andel

af borgerne end i kommunen som helhed². Beregningerne viser, at befolkningsvæksten for denne gruppe samtidig vil stige med knap 23 pct. frem til år 2024 overfor en generel befolkningsvækst i bydelen på 12 pct.³ Den samme fremskrivningsprocent gør sig i øvrigt gældende for aldersgruppen 70-79.

Internt i bydelen bor en stor del af de 20-29-årige i de kvarterer, der støder op til Kløvermarken (eksempelvis Holmbladsgadekvarteret).

Betydning for idrætsdeltagelse

Undersøgelser peger på, at de 20-29-åriges idrætsdeltagelse i høj grad finder sted som selvorganiseret idræt⁴. Selvorganiseret idræt dækker her idrætsaktiviteter uden for idrætsforeningerne, og er typisk aktiviteter som jogging, svømning, rulleskøjteløb eller cykling. Det bemærkes i den sammenhæng, at andelen af selvorganiserede idrætsudøvere er større i København end i resten af Danmark⁵.

Kulturministeren nedsatte i juni 2007 et breddeidrætsudvalg med medlemmer fra bl.a. de store idrætsorganisationer, der blev pålagt at komme med forslag til forbedringer af breddeidrættens vilkår i Danmark. Breddeidrætsudvalget fremkom i marts 2009 med rapporten 'Idræt for alle'. Som en del af rapporten beskrives forskellige befolkningsgruppers behov i forhold til idrætsdeltagelse. De 20 – 29-årige falder inden for to af disse grupper: Voksne i 'den frie I-fase' og Voksne (forældre med børn).

Voksne i den frie I-fase defineres som de plus 20-årige uden børn. For denne gruppe er arbejdslivet og andre interesser de største barrierer for idrætsdeltagelsen. Med hensyn til denne gruppe anbefales det derfor at skabe økonomisk tilgængelige og fleksible tilbud, der kan dyrkes i fællesskab.

For de voksne med børn er den største barriere for idrætsdeltagelsen ønsket om at bruge tid på familien. Især forældre til børn under 12 år holder pause fra et aktivt idrætsliv. Da børn i denne aldersgruppe samtidig er blandt de mest idrætsaktive, kan det imidlertid antages, at forældrene allerede opholder sig på idrætsfaciliteterne i forbindelse med deres børns træning. Med hensyn til denne gruppe anbefales det derfor at fokusere på forældrenes muligheder for at være aktive sammen med eller samtidig med deres børn.

4. Rammer for et rekreativt løft

Der er i idékataloget ikke taget videre hensyn til den generelle udvikling af Øresundskysten og Amager Øst. Derudover medfører ønsket om at åbne dele af Kløvermarken op for selvorganiserede brugere en række udfordringer i forhold til anlæggets drift og kvaliteten af de eksisterende græsbaner. Endelig er der den 13. maj 2009 indsendt et fredningsforslag for hele Kløvermarken.

---

2 25 pct. overfor 23 pct. i Københavns Kommune generelt. Amager Øst er i denne sammenhæng kun overgået af bydelene Vesterbro/Kgs. Nytorv og Amager Vest.

³ Den samme fremskrivningsprocent for hele Københavns Kommune er 21 pct. Det bemærkes, at Amager Øst vil have den tredjestørste procentmæssige befolkningsvækst frem til 2024.

⁴ F.eks. Pilgaard, Maja (2008): *"Danskerne motions- og sportsvaner 2007 - nøgletal og tendenser"*.

⁵ Idræt på egen hånd dækker her både over den selvorganiserede idræt og træning i kommercielle fitnesscentre, danseinstitutter mm.

Forslag til Kommuneplan 2009

Kløvermarken er i forslag til Kommuneplan 2009 fastholdt som O1-område, mens de tilstødende områder: Kløverparken og industriområderne ved Vermlandsgade og Strandlodsvej er udlagt til industri (J1-område).

I forslagens rækkefølgeplan er Kløverparken udlagt som et perspektivområde, hvor der kan ske en byudvikling efter planperioden, og de øvrige industriområder kan byudvikles i 2. del af planperioden.⁶

Nordøstamager rummer store potentialer for Københavns udvikling i de kommende år. Der kan ikke igangsættes en konkret byudvikling et sted langs kysten, uden at det skal ses i sammenhæng med den overordnede planlægning langs hele Øresundskysten. Hvis den fremtidige anvendelse af de enkelte områder ikke ses i et overordnet perspektiv, kan det risikeres, at en mindre og måske kortsigtet udvikling et sted langs kysten begrænser Københavns langsigtede muligheder for at udnytte sin placering ved vandet.

I den forbindelse er det hensigtsmæssigt, at en udvikling af Kløvermarken som idrætsanlæg indgår i en langsigtet planlægning for Øresundskysten.

Fredningsforslag

Danmarks Naturfredningsforening har den 13. maj 2009 indsendt et fredningsforslag for Kløvermarken til Fredningsnævnet. Fredningsforslaget sigter mod at bevare Kløvermarken som et åbent park- og idrætsområde med udsigt til byens spir og tårne.

Forslagets intentioner er, at der ikke anlægges nye bygninger, faste anlæg, konstruktioner eller skærmende indretninger på området. Forslaget indeholder dermed restriktioner for, hvordan Kløvermarken kan udvikles. Eksempelvis fremgår det af Kultur- og Fritidsforvaltningens kontakt med Danmarks Naturfredningsforening, at foreningen er imod anlæg af kunstgræsbaner, større idrætsfaciliteter og andet, der forstyrrer den store græsflade og udsynet ind over byen. Fredningsnævnet kan imidlertid søges om dispensation i det omfang, at det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Fredningsnævnet har offentlig bekendtgjort, at fredningssagen er rejst, og har sendt fredningsforslaget til ejerne og brugerne af de ejendomme, der omfattes af forslaget, samt til statslige og kommunale myndigheder. Herefter må der ikke foretages noget, som strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser. Fremtidigt byggeri på Kløvermarken er dermed kun muligt, (1) hvis sagen afvises af Fredningsnævnet, eller (2) hvis de endelige fredningsbestemmelser for området muliggør, at dele af området kan bebygges.

Fra der er rejst fredningssag, og til der foreligger en afgørelse fra nævnet, kan der gå op til 2 år. I særlige tilfælde kan denne tidsfrist udvides med endnu en toårig periode. Er staten, kommunen, Danmarks Naturfredningsforening eller andre med særlige interesser i

---

⁶ Der har tidligere været tale om anlæg af en ny skole i området. Børne- og Ungdomsforvaltningen oplyser i den sammenhæng, at der med nedlæggelsen af arbejdet med boliger på Kløvermarken ikke længere er behov for en skole i området.

det berørte område utilfredse med Fredningsnævnets afgørelse, kan afgørelsen påklages til Naturklagenævnet. Naturklagenævnet vil herefter træffe den endelige afgørelse i sagen. Naturklagenævnets sagsbehandlingstid kan være op til et par år, og deres afgørelse kan ikke appelleres til en højere instans.

Da Fredningsnævnet endnu ikke har afholdt det offentlige møde, er der ikke taget hensyn til fredningsforslaget i udarbejdelsen af idékataloget.

Sundhedsperspektiver

Med det rekreative løft til Kløvermarken lægges der vægt på områdets muligheder i forhold til bevægelse og sundhed. I forhold til det generelle sundhedsbillede i Danmark ses en stigning i de store livsstilssygdomme bl.a. som følge af en tiltagende inaktiv livsstil. I dag efterlever 34 pct. af mænd og 35 pct. af kvinder eksempelvis ikke Sundhedsstyrelsens anbefalinger om 30 min. moderat daglig fysisk aktivitet, og kan derfor betegnes 'fysisk inaktive'.

I sammenhæng med fysisk inaktivitet peger Breddeidrætsudvalgets rapport fra maj 2009 bl.a. på, at man er mere tilbøjeligt til at være fysisk aktiv, jo tættere man bor på et rekreativt område. Den korte afstand er særligt afgørende for de befolkningsgrupper, som ikke dyrker motion. Alene det, at der er en synlig motionsaktivitet i et område, vil for mange sandsynligvis gøre barrieren for selv at deltage lettere at overvinde. Ligeledes er det for denne gruppe vigtigt, at der er sociale elementer i bevægelse og idræt.

Hvis Kløvermarkens rammer for organiseret og uorganiseret idræt forbedres, vil det give borgerne i de omkringliggende områder lettere adgang til - og nye muligheder for - bevægelse. Det bemærkes i den sammenhæng, at interessen for selvorganiseret idræt og nye bevægelsesformer er i vækst. Derfor vil et aktivitetsområde som Kløvermarken kunne imødekomme et stigende behov.

En undersøgelse af fodboldtræning på motionsplan blandt utrænede mænd og kvinder viser en sundhedseffekt, som ligger over effekten af moderat løbetræning⁷. Derfor kan fodbold som motionsform for både organiserede og selvorganiserede brugere understøttes i en opgradering af Kløvermarken. Det kan eksempelvis ske ved, at man anlægger mindre fodboldbaner, der åbnes op for selvorganiserede brugere. Mindre boldbaner vil appellere til de selvorganiserede boldspillere, da banerne lægger op til at spille sammen med venner, familie eller kollegaer, uden at skulle samle spillere til 11- eller 7-mandsfodbold. Sigtet er at tiltrække nye og andre brugergrupper til anlægget.

Udfordringer i forhold til drift og banekvalitet

Som tidligere nævnt er Kløvermarkens idrætsanlæg i dag officielt forbeholdt de organiserede brugere for at undgå yderligere slid på boldbanerne fra selvorganiserede brugere. Der er derfor flere udfordringer i forhold til, hvordan der skabes plads til

---

⁷ Undersøgelsen omfatter utrænede unge og midaldrende mænd og kvinder og viser, at fodboldtræning på motionsplan effektmæssigt giver mere udbytte end løbetræning med hensyn til kondition og opbygning af muskelmasse. Krstrup, Peter (m.fl.) (2007): "Recreational soccer has significant beneficial effects on performance and health profile"

selvorganiserede brugere samtidig med, at banekvaliteten på græsbanerne fastholdes.

Selvom et rekreativt løft af Kløvermarken kan give de selvorganiserede brugere bedre forhold på anlægget, vil der i den videre proces skulle arbejdes med, hvordan de selvorganiserede brugere holdes til de mindre kunstgræsbaner, der er afsat hertil. Hvis de selvorganiserede brugere derimod også 'inddrager' græsbanerne' vil det ikke være muligt at opretholde den nuværende banekvalitet med det øgede slid, dette vil medføre. Dermed vil forholdene for de organiserede brugere forringes.

Derudover vil der i en videre proces skulle arbejdes med, hvordan man sikrer lige adgang til de områder, der vil henvende sig til de selvorganiserede brugere, samt hvordan man i forbindelse med aktivitetsstien fastholder cyklisterne på stien. Cykling på græsbanerne vil betyde, at banerne ødelægges.

5. Modeller for et rekreativt løft af Kløvermarken

Med ønsket om at give Kløvermarken et løft som rekreativt område og idrætsanlæg, er der to overordnede veje, man kan gå:

1. Kløvermarken kan som idrætsanlæg og rekreativt område udvikles til et fodboldeksperimentarium i forlængelse af dets nuværende rolle som bydækkende fodboldanlæg. Dermed lægges der op til at opgradere den nuværende banekvalitet og supplere anlæggets fodboldfaciliteter med mindre faciliteter til boldspil, boldleg og selvorganiseret idræt.
2. Kløvermarken kan udvikles til en 'idrætscampus' ved at anlægge flere større idrætsfaciliteter som en idrætshal eller en svømmehal på arealet. Disse større idrætsfaciliteter vil kunne mindske det nuværende underskud på idrætsfaciliteter i Københavns Kommune og trække flere nye brugergrupper til anlægget. På den anden side vil anlæg af større idrætsfaciliteter på Kløvermarken i sagens natur mindske det nuværende areal til fodboldbaner og dermed forringe forholdene for de eksisterende brugere.

De to overordnede forslag til et rekreativt løft af Kløvermarken præsenteres herunder på idéplan. Konkrete idéer til faciliteter, der kan indgå i de to forslag, beskrives i kapitel 6: Idékatalog.

Forslag 1: Fodboldeksperimentarium

Kløvermarken er et af Københavns største fodboldanlæg. I en storby med få ubebyggede områder har Kløvermarken dermed en funktion som et bydækkende anlæg for den organiserede fodbold. Denne funktion bliver endnu vigtigere af, at banearealet mindskes andre steder i byen. Eksempelvis vil arbejdet med Nordhavnsvejen mindske banearealet i Ryparken. Det er derfor nærliggende at fastholde denne fodboldidentitet i forbindelse med et rekreativt løft til Kløvermarken.

En forbedring af forholdene for de eksisterende brugere kan tage udgangspunkt i en opgradering af banekvaliteten på det nuværende baneareal. Kløvermarkens fodboldidentitet kan derudover styrkes ved at udvikle fodboldfaciliteterne på anlægget. Eksempelvis er der en tendens inden for den organiserede fodbold under Dansk Boldspils

Union (DBU), mod i højere grad at bruge mindre banestørrelser (5- og 3-mandsbaner)⁸. Ved samtidig at anlægge forskellige boldmure og andre fodboldrelaterede træningsfaciliteter, kan Kløvermarken udvikles til en form for 'fodboldeksperimentarium'⁹, der ud over den organiserede fodbold sætter fokus på bevægelse og leg med bolden. Med et sådan eksperimentarium åbnes anlægget op for flere brugergrupper. En vægtning af legen vil tiltale mange, der opnår glæde ved fodbold, men ikke kan eller vil spille regelmæssige 7- eller 11-mandskampe. Særligt børn vil kunne benytte de nye faciliteter, og faciliteterne vil dermed være medvirkende til at udligne den nuværende overvægt af voksne mandlige brugere på anlægget.

For at forbedre faciliteterne til - og adgangen for - de selvorganiserede brugere i området, kan der anlægges en aktivitetssti på Kløvermarken. Hvis stien etableres med et todelt underlag i henholdsvis grus og finkornet asfalt, vil stien være velegnet til rekreative aktiviteter som gang, løb, rulleskøjtøløb og cykling for både børn og voksne. Stien kan etableres som en del af en linieføring mellem andre rekreative anlæg i området – Christianshavns Volde og Amager Strandpark – og/eller som et cirkulært bånd, der omkranser det grønne areal. Hvis aktivitetsstien er bred nok, kan forskellige motionister benytte stien i forskellige tempi samtidig. Aktivitetsstien vil også kunne bruges af de organiserede brugere til opvarmning, kredsløbstræning mm.

Aktivitetsstien kan derudover indeholde forskellige aktivitetszoner. Disse aktivitetszoner kan med fordel anlægges med forskellige underlag til forskellige aktivitetsformer som basketball, beachvolley, gymnastik eller udstrækning. Ligeledes kan der placeres forskellige træningsredskaber – eksempelvis træningspavilloner – i sammenhæng med aktivitetsstien, ligesom der vil kunne etableres en bålplads, så havegriller og engangsgriller holdes ude fra banerne. De mindre boldbaner, aktivitetsbåndet og aktivitetszonerne vil dermed henvende sig til både organiserede og selvorganiserede brugere. Samtidig vil de kunne tilbyde aktiviteter til forældre, søskende eller børn, der opholder sig på Kløvermarkens idrætsanlæg i forbindelse med deres familiemedlemmers træning og kampe.

For at minimere det slid, som selvorganiserede brugergrupper vil påføre græsbanerne, kan det overvejes at placere aktivitetsstien langs Kløvermarkens yderkant. Derudover kan mindre boldbaner, der åbnes op for de selvorganiserede brugere, med fordel anlægges i kunstgræs, der ikke har samme slidbegrænsninger som græsbaner.

Amager Øst Lokalråd gør opmærksom på, at der kan være tvivl om, i hvor høj grad aktivitetsbåndet kan tiltrække de selvorganiserede brugere. Kløvermarken ligger i et forholdsvist tyndt befolket område. Det er derudover tvivlsomt, om borgerne fra Holmbladsgadekvarteret og resten af Amager Øst vil dyrke løb, cykling eller lignende på Kløvermarken frem for eksempelvis Amager Strandpark.

---

⁸ De danske lokalunioner i fodbold blev eksempelvis i 2006 hædret med UEFAs pris "Most Valuable Grassroots Football Event" for arbejdet med Jyske 3-bold. Prisen gives til aktiviteter, der er med til at fremme og udvikle fodboldspillet. Derudover er five-a-side fodbold bl.a. en stor succes for det engelske firma Powerleague med 45 kommercielle five-a-side fodboldanlæg spredt ud over Storbritannien.

⁹ Lokale- og Anlægsfonden har bl.a. arbejdet med ideen om et fodboldeksperimentarium i forbindelse med et projekt i Herning Kommune.

Forslag 2: Idrætscampus

En anden måde at give Kløvermarken et rekreativt løft på er, at anlægge flere større idrætsfaciliteter på arealet. Disse større idrætsfaciliteter vil i sig selv kunne tiltrække flere nye brugergrupper til anlægget.

Der er i dag et stort pres på Københavns idrætsfaciliteter, hvor flere foreningers ansøgninger om tider i de kommunale idrætsanlæg må afvises. Kløvermarken har i kraft af det store areal et umiddelbart potentiale for at kunne rumme flere store idrætsfaciliteter. I kanten af arealet kan der eksempelvis anlægges en idrætshal, en svømmehal eller et idrætstårn. Det kan i denne sammenhæng overvejes at nedsænke de større idrætsfaciliteter delvist i arealet, samt at udnytte tagene til grønne områder og boldbaner.

For samtidig at tage hensyn til de selvorganiserede idrætsbrugere i området, kan de større idrætsfaciliteter sammenkædes af den tidligere nævnte aktivitetssti. Der er her også mulighed for at placere flere af aktivitetsfelterne op ad de nye faciliteter, således at idrætsfaciliteternes udearealer inddrages til idrætsbrug.

Derudover kan der i forbindelse med de eksisterende omklædningsfaciliteter indrettes lokaler til foreningsfitness til gavn for områdets brugere. Til sammenligning har Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI) og Danmarks Idræts-Forbund (DIF) stor succes med deres fælles projekt 'Foreningsfitness'.

Der vil med anlæg af større idrætsfaciliteter på Kløvermarken i sagens natur skulle inddrages en stor del af det græsareal, der i dag er fuldt belagt. Det vil som udgangspunkt forringe forholdene for de nuværende brugere af anlægget. Derudover bemærkes det, at selvom de større idrætsfaciliteter *kan* placeres på Kløvermarken, kan det samtidig overvejes, om kommunen vil få mest muligt ud af faciliteterne med denne placering. Andre områder som Ørestad, Sydhavn, Carlsberg eller Nordhavn er store områder med få eller ingen idrætsfaciliteter.

Fastholdelse af banekapaciteten

Uanset hvilken overordnet model der vælges, vil anlæg af nye større eller mindre idrætsfaciliteter alt andet lige reducere det nuværende græsareal. Når bane- og bufferarealet reduceres, skal der dermed findes andre måder at fastholde banekapaciteten på, for ikke at gøre forholdene ringere for de eksisterende brugere på Kløvermarken.

En løsning kan være at anlægge flere kunstgræsbaner, da kunstgræs ikke har de samme slidbegrænsninger som græsbaner. Der kan dermed afvikles flere kampe og mere træning på kunstgræsbanerne. Antallet af nødvendige kunstgræsbaner vil i givet fald afhænge af, hvor stort en del af det eksisterende areal, der inddrages til nye faciliteter.

Da kunstgræs ikke slides som græsbaner, vil disse baner eventuelt også kunne åbnes op for selvorganiserede brugere i ledige tidsintervaller. Kunstgræsbanerne kan derfor med fordel placeres i Kløvermarkens yderkant for at minimere de selvorganiserede brugeres slid på græsbanerne. Kunstgræsbanerne kan derudover benyttes året rundt, så længe der ikke ligger sne på banerne. Sammen med et aktivitetsbånd og tilhørende aktivitetszoner

vil de kunne bidrage med mere liv på Kløvermarken i vinterhalvåret, hvor de eksisterende græsbaner ikke kan benyttes.

Finansiering

Det fremgår af medlemsforslaget, at idékataloget skal indeholde forslag til finansiering. Økonomiforvaltningen oplyser i denne sammenhæng, at finansieringen skal findes i de årlige budgetforhandlinger eller i budgettet hos de involverede udvalg.

6. Idékatalog

Idékataloget indeholder forslag til forskellige større og mindre faciliteter, der kan placeres på Kløvermarken i henhold til de to ovenstående forslag. De forskellige faciliteter præsenteres herunder med de fodboldrelaterede faciliteter først, efterfulgt af aktivitetsstien og forslag til større faciliteter.

Efter en kort beskrivelse af hver facilitet angives Kultur- og Fritidsforvaltningens skønnede anlægspris.

Fodboldfaciliteter

De eksisterende fodboldbaner kan opgraderes til en bedre standard, hvormed der skabes bedre forhold for anlæggets nuværende organiserede brugere. Valget af genopretningsmetode afhænger af baneforholdene.

Pris: 75.000 – 200.000 kr. pr. bane¹⁰, afhængigt af banernes tilstand og hvilken standard, der opgraderes til¹¹.

Forskellige banevariationer

De forskellige banevariationer og faciliteter til leg med bolden vil udvide Kløvermarken som fodboldanlæg. De giver i den forstand de selvorganiserede brugere bedre rammer og øget adgang til anlægget. Samtidig vil de kunne benyttes af de organiserede brugere i forbindelse med deres træning på anlægget, og dermed løfte flere af de træningselementer, der i dag udføres på græsbanerne. De nedenstående banestørrelser vil kunne placeres på en eller flere kunstgræsbaner.

Pris: Anlægsudgifterne til en 11-mands kunstgræsbane (68 x 105m) inkl. hegn og lys skønnes at være 7 mio. kr. på baggrund af erfaringer fra Valby Idrætspark.

- *Five-a-side fodbold*

Five-a-side fodbold spilles 5 mod 5 på en bane á 24 x 30m. med små mål. Banen kan omkranses af aftageligt net eller permanente bander.

Pris: 150.000 kr. pr. bane for faste bander. Løse bander kan købes for

Foto: Powerleague.co.uk

¹⁰ Priserne baserer sig på erfaringer fra anlæggene. Priserne er fremskrevet fra 2007.

¹¹ Banerne vil fortsat være sårbare for slid fra både organiserede og selvorganiserede brugere. Selvom banekvaliteten opgraderes, kan den ikke nødvendigvis fastholdes, hvis græsbanerne fortsat vil have samme belægningsgrad som i dag.

10.000 -14.000 kr. pr. bane¹². Prisen for selve banen er medtaget i prisen for kunstgræs ovenfor.

- 3-mandsfodbold

3-mandsfodbold spilles 3 mod 3 på baner á 12 x 18m. Banerne afgrænses af aftagelige net eller bander.

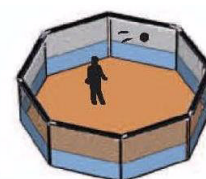
Pris: 80.000 kr. pr. bane for faste bander. Løse bander kan købes for 10.000 -14.000 kr. pr. bane¹³. Prisen for selve banen er medtaget i prisen for kunstgræs ovenfor.

Foto: Jyske-3-bold.dk

- Panna-fodbold

Panna-fodbold er en hollandsk spilvariant, der spilles på en sekskantet bane med en diameter på ca. 5m. og omgivende bander. På banen spilles 1 mod 1, og man scorer ved at skyde bolden i modstanderens mål, eller ved at skyde gennem benene på modstanderen.

Pris: 90.000 kr. pr. bane med faste bander. Oppustelige bander koster 20.000 kr. for tre baner¹⁴. Prisen for selve banen er medtaget i prisen for kunstgræs ovenfor.

Illustration: GHB
Landskabsarkitekter i samarbejde med René Kural og Lokale- og Anlægsfonden

- Fodboldgolf

Fodboldgolf spilles efter samme princip som almindelig golf med tee og hul. Hullerne er fordybninger i jorden eller runde møbler med et hul i midten, som man skal sende bolden i med færrest muligt spark. Hulmøblerne kan eventuelt kombineres med stativer til frisbeegolf, hvormed den samme bane vil få flere potentielle brugere.

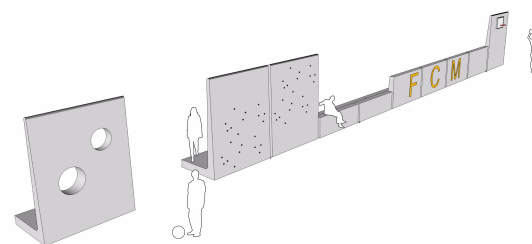

Foto: Friluftscener Sprækkebjerg

Pris: En 18 hullers bane koster 1,7 mio. kr.¹⁵

Boldmure

Der kan i kanten af boldarealet eller mellem banerne etableres fritstående mure til at spille bold op af. Boldmurene kan udformes i forskellige højder, og vil både kunne bruges til spil for flere personer og teknisk træning for den enkelte.

Illustration: GHB Landskabsarkitekter i samarbejde med René Kural og Lokale- og Anlægsfonden.

Murene kan placeres fast i anlægget eller udformes, så de kan flyttes efter behov. Afhængigt af hvilket underlag der vælges, kan boldmurene også benyttes af tennisspillere. På den baggrund kan banerne med fordel placeres mellem tennis- og fodboldbanerne, for dermed at skabe en overgang mellem de to idrætsgrene.

¹² Prisen er skønnet på baggrund af sportsleverandøren PRESENCO Sports priskatalog.

¹³ Prisen er skønnet ud fra sportsleverandøren Nørvo Sportsnets priser.

¹⁴ Priserne er skønnet på baggrund af oplysninger fra den hollandske sportsleverandør Panna KO.

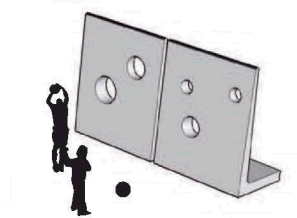
¹⁵ Prisen er skønnet på baggrund af erfaringer fra Friluftscener Sprækkebjerg. Her har udgifterne til materialer og jordarbejdet været i størrelsesordenen 500.000 kr. I den angivne pris antages det, at omkostninger til løn mm. vil udgøre 2/3 af den samlede pris. Derudover er der i prisen taget højde for prisforskelle mellem København og provinsen.

Pris: 1.500 kr. pr. m², hvis boldmurene udføres i en vejrbestandig træplade med punktfundament eller med stålfødder, der tillader, at boldmurene kan flyttes. Udføres boldmurene i beton, vil prisen være i størrelsesordenen 5.000 kr. pr. m²

- *Flad boldmur*

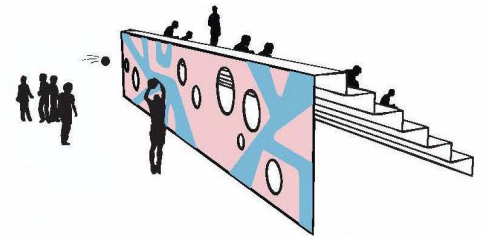
Bredden og højden af muren kan variere. Det vil være nærliggende at spille mur, men faciliteten kan også benyttes til at træne boldmodtagelse mm.

Med en højde på ca. en halv meter vil boldmuren også kunne bruges til fodtennis - en fodboldvariant, hvor 2-4 spillere sparker fodbolden over nettet som i tennis. Fodtennis er en ofte anvendt aktivitet blandt den organiserede idræt.

- *Mur til præcisionstræning*

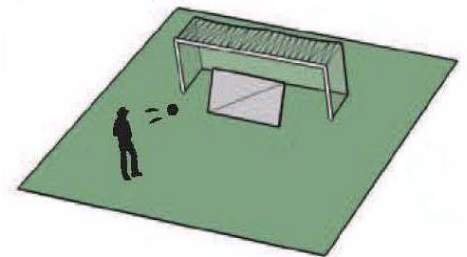
Boldmure i forskellige højder og bredder med udskårne huller i forskellige størrelser. Boldmurene kan stå frit på arealet, i sammenhæng med en trappe til ophold og træning, eller op af væggene til bygninger på anlægget.

De udskårne huller kan eventuelt erstattes af malede cirkler på boldmurene.

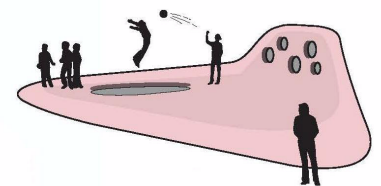
- *Mur til skudtræning*

Et fodboldmål med en boldmur bag, så bolden sendes tilbage til spilleren. Man slipper dermed for at skulle hente bolden i målet, hver gang man har haft en afslutning. Alternativt kan målet males på muren.

Andre faciliteter til teknisk træning

Der kan eksempelvis nedsænkes en trampolin i arealet, der f.eks. kan benyttes til at træne teknikken ved hovedstød. Trampolinen vil også kunne benyttes af andre brugergrupper.

Pris: 45.000 kr. for en trampolin, der kan nedsænkes i arealet.

Illustrationer:
Landskabsarkitekter
i samarbejde med René Kural og
Lokale- og Anlægsfonden.

GHB

Aktivitetssti mm.

Aktivitetsstien kan udformes som et langstrakt, offentligt promenadeforløb, der løber langs randen af Kløvermarken. Stien kan enten etableres som en del af en linieføring mellem Voldene på Christianshavn og Amager Strandpark eller som et cirkulært bånd, der omkranser det grønne areal.

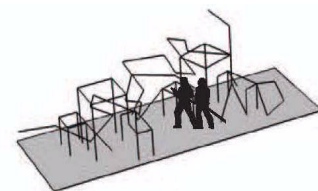

Illustration: KLAR Aps. / Vandkunsten/ CIA

Et todelt underlag med grus og finkornet asfalt vil gøre stien velegnet til rekreative aktiviteter som gang, løb, rulleskøjtølb og cykling. Det er også muligt at gøre stien interaktiv, så der eksempelvis kan måles løbehastighed og

afstande.

Aktivitetsstien kan anvendes af både organiserede fodboldspillere og selvorganiserede brugere, og kan herved fungere som et samlingssted for flere forskellige brugergrupper.

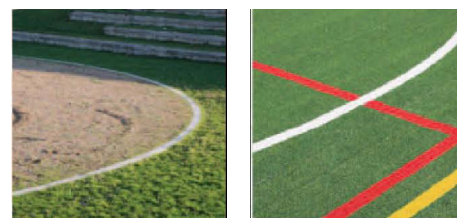

I forbindelse med aktivitetsstien kan der etableres elementer til styrketræning, hvile, udstrækning og leg som eksempelvis træningspavilloner til styrketræning

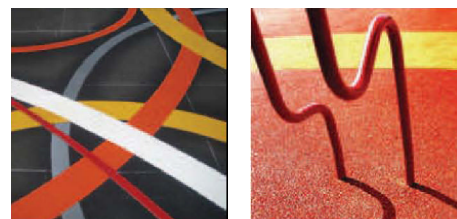
*Illustration: GHB Landskabsarkitekter i samarbejde med René Kural og Lokale- og Anlægsfonden.
Foto: Træningspavillion Aps..*

Aktivitetsfelter

Langs stien kan der etableres aktivitetsfelter. Aktivitetsfelterne kan anlægges med forskellige underlag i forskellige farver, for at lægge op til en række forskellige aktiviteter. Eksempelvis vil et aktivitetsfelt med asfalt lægge op til streetfodbold, basketball, rulleskøjteløb og skateboarding. Et underlag i træ eller gummigranulat vil derimod lægge op til leg, bevægelse, gymnastik og dans.

Pris: I størrelsesordenen 30 mio. kr. for 3,5 km. aktivitetsbånd inkl. lys, beplantning og fire aktivitetsfelter.¹⁶ Prisen vil i sagens natur afhænge af ambitionsniveau, bredde og længde på båndet, samt antallet af aktivitetszoner.

Værksted til dragebygning

Da Kløvermarken er et åbent område, er der gode forhold for drageflyvning. Denne aktivitet kan understøttes ved at etablere et mindre læskur, hvor man kan bygge eller reparere sine drager. Værkstedet kan også benyttes i forbindelse med andre aktiviteter, der kan finde sted på Kløvermarken, som f.eks. vedligeholdelse af rulleskøjter.

Fotos: GHB Landskabsarkitekter i samarbejde med René Kural og Lokale- og Anlægsfonden.

Pris: 150.000 kr. For 20 m² værksted med afløb mv.

Foto: Colourbox.dk

Større idrætsfaciliteter

Rullehockeybane

Et område med finkornet asfalt til rulleskøjtetræning og rulleskøjtehockey. Området kan eksempelvis måle 20 x 40m. og omkranses af en lav kant. Der kan i forlængelse af arealet evt. etableres små betonelementer til at lave rulleskøjte- eller skateboardtricks på.

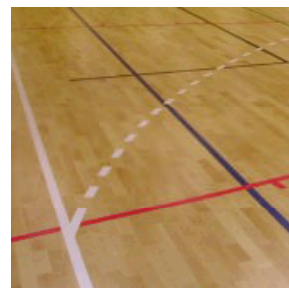
¹⁶ Prisen er skønnet på baggrund af business-casen for aktivitetsbåndet fra det tidligere projekt Kløvermarken, udarbejdet af KLAR arkitekter. Det gennemløbende betonmøbel, der var en del af den tidligere business-case, er ikke regnet med i prisen.

Banen kan placeres, så den udgør et felt på aktivitetsstien. Hvis banen etableres i sammenhæng med de eksisterende bygninger, kan den benyttes som parkeringsplads, når den ikke er optaget af rullehockey.

Pris: 500.000 kr.¹⁷ ekskl. betonelementer.

Idrætshal

Der kan anlægges en idrætshal på Kløvermarken. Hallen kan anlægges med en traditionel 20 x 40m. banestørrelse til idrætsgrene som håndbold, badminton mm. Hallen kan også udformes som en multihal, hvor der lægges vægt på andre banemål end de traditionelle 20x40 m.

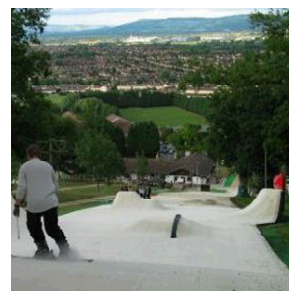

Da der i København er mangel på mindre lokaler til kampsport og dans, kunne det overvejes at udforme hallen, så indretningen tager højde for disse brugergrupper.

Pris: 46 mio. kr.

Skibakke

Der kan anlægges en kunstig skibakke på Kløvermarken. Skibakken anlægges med en kunststofoverflade, så der kan løbes på ski hele året. Skibakken vil være en ny form for idrætsfacilitet i København, der ikke tidligere har haft lignende faciliteter.

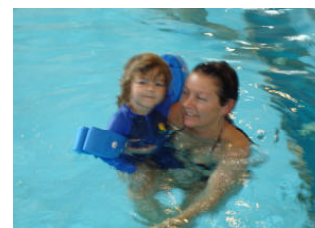

Skibakken vil i sagens natur kræve et stort areal. Et lignende projekt i Frederikshavns Kommune omhandler en skibakke på 200m. og et samlet areal på 22-23.000m². For at man kan opnå en passende hastighed på kunststofmaterialet, kræver det en hældning på omkring 20 pct. En skibakke på 200m. vil dermed kræve en højdeforskel på 50m. fra top til bund. Skibakken kan eventuelt anlægges i sammenhæng med en anden stor idrætsfacilitet, således at en kommende svømme- eller idrætshal bygges ind i bakken.

Pris: 95 mio. kr.¹⁸ Der er imidlertid ikke taget højde for, at jordarbejdet vil være mere omfattende på Kløvermarken end i referenceprojektet.

Svømmehal

Svømmehallen kan bl.a. indeholde et 25 m. bassin til svømning og et mindre bassin til babysvømning. I dag er Øbro Hallen den eneste offentlige svømmehal i København med faciliteter til babysvømning.

Pris: 150 mio. kr.¹⁹

¹⁷ Beløbet er fremskrevet fra en beregning fra et asfalt-firma i anden sammenhæng.

¹⁸ Prisen er baseret på budgettet for en skibakke i Frederikshavns Kommune. Der er i den angivne pris taget højde for prisforskelle mellem Frederikshavn og København.

I projektet i Frederikshavns kommune anlægges skibakken ovenpå en eksisterende bakke. Hvis en eventuel skibakke på Kløvermarken ikke bygges ovenpå en anden idrætsfacilitet anslås det, at udgifterne til jordarbejdet vil være i størrelsesordenen 7,5 mio. kr. oveni den skønnede pris på 95 mio. kr.

¹⁹ Prisen er skønnet på baggrund af erfaringer med vandkulturhuset i Valby.

Friluftsmekka

Udnyttelsen af Københavns natur og åbne arealer forudsætter, at der etableres nye anlæg. Der kan derfor indrettes en facilitet til friluft aktiviteter på Kløvermarken. Faciliteten kan eksempelvis indeholde et klubhus/fællesfaciliteter, en mindre klatrevæg og et omgivende grønt areal mm.

Det kan i denne sammenhæng undersøges, om et kommende friluftsmekka kan lægges sammen med Naturværkstedet Kløvermarken på Kløvermarksvej. Naturværkstedet er i dag et besøgs- og formidlingssted for især Københavns Kommunes daginstitutioner og indskolingsklasser. Naturværkstedet hører under Børne- og Ungdomsforvaltningen.

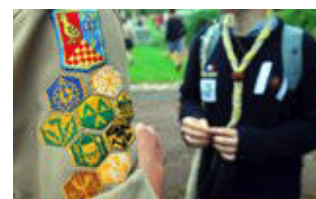

Foto: Colourbox.dk

Pris: 16 mio. kr.²⁰

Idrætstårn

For ikke at lægge beslag på for stort et areal af de nuværende boldbaner, kan der bygges i højden med et idrætstårn. Idrætstårnet kan sammentænke flere af de ovenstående større faciliteter ved eksempelvis at indeholde lokaler til dans og kampsport. Derudover kan idrætstårnet indeholde rum til senior- og handicapidræt, samt mødelokaler og klubhuse. Idrætstårnet kan dermed være med til at synliggøre foreninger og aktiviteter, der i andre sammenhænge gemmes af vejen i mindre idrætslokaler. Idrætstårnet kan derudover sammentænkes med forskellige kulturfaciliteter, for at facilitere synergieffekter mellem de forskellige idrætsgrene og kulturforeninger. I udformningen af idrætstårnet kan Kløvermarkens historie som et flyveanlæg indtænkes, ved at give idrætstårnet et præg af kontrolltårn.

Pris: 120 mio. kr. for 6.000 m²¹.

Andre faciliteter

Café

For at tilgodese områdets brugere, samt forældre og andre, der ledsager deres børn til idræt, kan der indrettes en café på området. Cafeen forpagtes eksternt og kan placeres i sammenhæng med de eksisterende klubhuse og omklædningsforhold, så der knyttes an til det eksisterende anlæg. Alternativt kan caféen placeres ud mod resten af bydelen og sammentænkes med en eller flere af de ovennævnte idrætsfaciliteter. For at tilgodese områdets ældre borgere og familier, kan der anlægges baner til petanque, krocket og krolf²² i sammenhæng med caféen, ligesom der kan placeres mindre borde til bordtennis, brætspil osv.

²⁰ Prisen er skønnet på baggrund af udspillet '10 idrætsanlæg der rykker'.

²¹ Prisen er skønnet på baggrund af business-casen for et idræts- og sundhedstårn i Valby Idrætspark.

²² En blanding af krocket og golf der spilles med krocketudstyr og principperne fra golf. Dermed gælder det også her om at få kuglen i hul på færrest mulige slag.

Pris: 4 mio. kr. for 150m² café.²³ Hertil kommer udgifter til bordtennisborde, petanque mm., der samlet anslås til 100.000 kr.

Omklædningsforhold

På Kløvermarken er der i dag 5 omklædningsbarakker og 3 klubhuse, hvoraf 1 har egne omklædningsfaciliteter. Der er på nuværende tidspunkt et stort pres på omklædningsfaciliteterne på Kløvermarkens Idrætsanlæg. Presset kommer blandt andet til udtryk ved, at der ofte er 2-3 hold pr. omklædningsrum, og at fodboldspillerne skal være ude af omklædningsrummene 30 min. efter endt træning/kamp. Tidspresset, pladsmanglen og de lange afstande mellem omklædningsrum og baner er blandt andet medvirkende til, at mange fodboldspillere møder op omklædte, eller klæder om på parkeringspladser tæt ved banen.

En opgradering af omklædningsfaciliteterne vil i første omgang henvende sig til de organiserede brugere på Kløvermarken. Man kunne imidlertid også forestille sig, at man også åbner omklædningsfaciliteterne op for områdets selvorganiserede brugere. Dermed skabes bedre forhold for de selvorganiserede brugere, ligesom der skabes sammenfald mellem anlæggets forskellige brugergrupper.

Det skal bemærkes, at der er et vedligeholdelseefterslæb på de eksisterende omklædningsbygninger, da midlerne til reovering blev reduceret i forventning om, at der ville blive bygget boliger på Kløvermarken. Da boligplanerne ikke længere realiseres, bør vedligeholdelseefterslæbet på idrætsanlægget indtænkes i det rekreative løft.

Pris: Omfanget af opgraderingen af omklædningsforholdene afhænger af de ønskede nye faciliteter på anlægget. Hvis der anlægges flere større idrætsfaciliteter, vil der også indgå omklædningsfaciliteter i deres anlægssum. Genopretningsplanen fra 2005 peger på, at der uden nye anlæg vil være behov for 5-7 mio. kr. til tre nye træbarakker.

Infrastruktur og parkeringsforhold

Med et rekreativt løft af Kløvermarken vil der alt andet lige komme flere brugere til Kløvermarken, herunder børn og unge fra de nærliggende kvarterer i Amager Øst. Det kan derfor overvejes at forbedre adgangsforholdene, så det bl.a. vil være mere sikkert at krydse Uplandsgade.

Derudover er parkeringsforholdene på Kløvermarken allerede i dag utilstrækkelige for anlæggets brugere. Hvis der med et rekreativt løft af Kløvermarken tiltrækkes flere brugere, skal parkeringsforholdene dermed også udvides tilsvarende.

Pris: Omfanget af ændringerne af bl.a. Uplandsgade og antallet af nødvendige parkeringspladser afhænger af de faciliteter, der anlægges på Kløvermarken, og hvor de placeres. Dermed er det svært at opgøre udgifterne hertil, før indholdet af et rekreativt løft til Kløvermarken kendes.

7. Videre proces

²³ Prisen er skønnet af forvaltningens bestillere på baggrund af en overslagspris på 30.000 kr. for de første 50m² og 22.000 kr. for de resterende 100 m².

Forslaget sendes i høring hos Teknik- og Miljøudvalget, Økonomiudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget, Brugerbestyrelsen for Kløvermarken, Amager Øst Lokaludvalg, Amager Øst Ældreråd, samt DGI Storkøbenhavn, DIF København, DFIF Storkøbenhavn og Folkeoplysningsudvalget. Herefter forelægges sagen Kultur- og Fritidsudvalget igen.

Hvis udvalget beslutter at arbejde videre med en idrætsplan for Kløvermarken, skal der i det videre arbejde tages højde for planforholdene for arealerne langs Øresundskysten og Amager Øst. Derudover kan der med fordel indledes en dialog om den kommende udvikling af Kløvermarken med lokaludvalget, naboerne til Kløvermarken og borgerne i området. Endelig skal der påbegyndes en dialog med Fredningsnævnet om, hvilke muligheder der er for at realisere det valgte projekt.